

VR 2022/312

Riktlinjer för framtagande av investeringsbudget Mittskåne Vatten

20230130

VA-chef

Maria Jonstrup

Inledning

Bakgrund

Investeringsvolymen i Mittskåne Vatten är relativt omfattande och investeringarna påverkar både verksamhetens ekonomi och VA-taxan under en längre tid. Det är därför viktigt att säkerställa att rätt investeringar genomförs i rätt prioritering och att de bygger på ett välgrundat beslutsunderlag. Dessa riktlinjer anger ramarna för hur investeringar ska planeras inom Mittskåne Vatten. Riktlinjerna gäller för framtagande av den årliga investeringsbudgeten.

Mittskåne Vatten kommer även att ta fram en 10-årsplan för kommande investeringar för att förbättra underlaget för verksamhetens långsiktiga planering avseende resursbehov, framtagande av underlag till förstudier och utredningar samt underlag till VA-taxan.

Gällande vad som anses utgöra en investering, respektive vilka eventuella utredningar och förstudier som ska belasta driftsbudgeten, utgår Mittskåne Vatten från SKRs riktlinjer för ekonomisk redovisning.

Investeringsbudget Höör

I Höör fattar Kommunfullmäktige varje år beslut om en rambudget för VA. Den antagna investeringsramen är på övergripande nivå där en totalsumma per verksamhetsområde/kategori anges. Beslut om att omfördela budget mellan kategorierna ska fattas av nämnden. Därefter tas det fram en detaljerad budget på projektnivå. Denna beslutas av nämnden.

Investeringsbudget Hörby

I Hörby finns en årlig rambudget för VA på 25 miljoner/år. Efter att investeringsbudgeten är antagen inkommer VA-verksamheten med igångsättningstillstånd för varje investering som ska genomföras. Delegationsbeslut om ansökan om igångsättningstillstånd kan fattas av VA-chefen och ansökan skickas därefter för beslut till Kommunstyrelsens arbetsutskott i Hörby.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa en tydlig och strukturerad hantering av framtagandet av investeringsbudgeten för att få ett effektivt resursutnyttjande och ett välgrundat underlag för att fastställa den årliga investeringsbudgeten, den långsiktiga 10-årsplanen och i förlängningen även VA-taxan. Målsättningen är att säkerställa att rätt investering utförs i rätt tid och till rätt budget, omfattning och kvalitet.

Metod

Underlag och ansvarsfördelning

Underlag

De framtagna och politiskt beslutade VA-planerna (från och med 2023 Vattentjänstplanerna) för respektive kommun utgör grunden för den årliga investeringsbudgeten och den långsiktiga investeringsplanen. I VA-planen har ett underlag för både VA-utbyggnadsbehovet och åtgärdsbehov i befintliga verksamhetsområden och anläggningar utretts.

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster ska de nya Vattentjänstplanerna uppdateras en gång per mandatperiod. För att fånga upp förändrade förutsättningar däremellan bör det även hänsyn till nedanstående underlag vid framtagande av den årliga investeringsbudget samt revidering av den 10-åriga investeringsplanen:

- Förändringar i lagar och direktiv
- Miljörapporter
- Tillsynsrapporter
- Befolkningsprognoser
- Övriga prognoser t ex nyetablering eller upphörande av verksamheter mm.
- Statusbedömning av anläggningar avseende bygg och arbetsmiljö
- Resultat från Hållbarhetsindex
- Övriga identifierade behov utifrån tex energikartläggning
- Intern workshop – genomgång av verksamhetens behov utifrån praktisk erfarenhet

Förändrade lagar och direktiv kan ställa nya krav på utsläppshalter från reningsverk, kvalitet på dricksvatten eller uppföljning av verksamheten, vilket kan förutsätta att investeringar genomförs för att kunna uppfylla kraven.

Vid miljörapporteringen sammanställer Mittskåne Vatten årets driftsresultat och får då möjlighet att fånga upp negativa trender som kan behöva åtgärdas genom investeringar för att förbättra drift och reningsprocesser. Tillsynsmyndigheterna granskar även de inrapporterade resultaten och kan komma med synpunkter på verksamheten utifrån dessa. Även vid tillsynsbesök kan tillsynsmyndigheterna komma med synpunkter som bör åtgärdas, eller till och med förelägga verksamheten att åtgärda eventuella avvikelser.

Prognoser för befolkningstillväxt (även genom exploateringar och omvandlingsområden) samt kännedom om eventuell nyetablering eller nedläggning av verksamheter skapar ett underlag för att prognosticera kommande belastning på spillvatten- och dagvattensystem samt kapacitetsbehov för dricksvatten. Det framtida behovet stäms av mot kapacitet i nuvarande anläggningar för att bedöma utbyggnadsbehovet. Investeringsbehovet för respektive anläggning grundar sig även på genomförda statusbedömningar på anläggningarna både avseende den fysiska anläggningen och arbetsmiljön.

Det tas även hänsyn till övriga identifierade behov utifrån resultaten från Hållbarhetsindex och genomförda kartläggningar, såsom investeringar för effektivisering av energi- eller kemikalieanvändning.

Ansvarsfördelning

För att ta fram en investeringsplan för Mittskåne Vatten krävs ett samarbete mellan grupperna Drift, Utredning & strategi och Projektgruppen för att sammanställa verksamhetens behov på både kort och lång sikt.

Drift

Driften ansvarar i detta arbete för underlag avseende:

- Statusbedömning av anläggningar avseende både bygg och arbetsmiljö
- Information om kända driftsproblem
- Resultat från miljörapportering och hållbarhetsindex
- Eventuella förelägganden eller synpunkter på verksamheten från tillsynsmyndigheter.

Utredning och strategi

Utredning och strategigruppen ansvarar för underlag avseende:

- Befolkningsprognoser och övriga prognoser
- Förändringar i lagar och direktiv
- Strategiska underlag

Arbetet förutsätter ett samarbete med med övriga sektorer inom respektive kommun som ansvarar för framtagande av befolkningsprognoser, översiktsplaner, exploateringsplaner mm.

Projekt

Projektgruppen som ansvarar för genomförandet av investeringsprojekten bidrar med de kortsiktiga underlagen gällande status för längre projekt som löper över flera år eller projekt där genomförandet blivit omprioriterat över tid.

Ledningsgrupp

Ledningsgruppen ansvarar för att sammanställa investeringsbudgeten utifrån identifierade behov och att genomföra en prioritering till grund för planeringen av projekten över tid.

Prioriteringsordning

För att planera i vilken ordning investeringsprojekten ska genomföras behöver en prioritering göras utifrån fastställda kriterier. Nedan sammanställs vilka kriterier som tillämpas och i vilken ordning.

Prioritering 1 – Lagar, direktiv och myndighetskrav

Högst prioriterat för Mittskåne Vatten är att tillhandahålla dricksvatten till kommunens invånare samt att ta hand om dess spillvatten och dagvatten i enlighet med den lagstiftning som gäller. För att säkerställa att vattendomar inte överskrids, villkor i tillstånden kan hållas och att vi kan upprätthålla en god och säker arbetsmiljö prioriteras lagkrav, direktiv och myndighetskrav högst.

Prioritering 2 – Kapacitet

Prioritering nummer 2 handlar om att anläggningarna och systemen behöver vara anpassade till rätt kapacitet. I annat fall kan det i förlängningen innebära att verksamheten inte klarar av att uppfylla sitt uppdrag att förse invånarna med dricksvatten och ta hand om spill- och dagvatten enligt gällande lagstiftning.

Vid bristande kapacitet behöver anläggningarna byggas ut för att uppnå behovet. Andra bidragande orsaker till kapacitetsproblem som kan behöva prioriteras är exempelvis åtgärder för minskade mängder tillskottsvatten och odebiterat dricksvatten som överstiger en viss andel. Dessutom innebär det att mer energi än nödvändigt används när mer vatten än nödvändigt pumpas i systemen.

Prioritering 3 – Ekonomi

Prioritering nummer 3 handlar om investeringar som kan bidra till ekonomisk effektivisering av verksamheten. Dessa kan exempelvis bestå av utbyte till modernare utrustning eller nya system. Det kan även handla om investeringar som både är bra ur ett miljömässigt och ekonomiskt perspektiv som exempelvis investeringar för att minska energi- eller kemikalieförbrukningen.

Prioritering 5 – Övrig effektivisering av driftsförhållanden

I denna kategori tas övriga aspekter in som kan leda till en effektivisering av driften, förbättrade arbetsförhållanden eller på annat sätt minskat resursbehov.